

Laboratorier som er godkjent av det internasjonale anti-dopingbyrået WADA har levert analysearbeid og tolking av slett kvalitet. Dette har gitt oss fagfolk innsikt i en skremmende mangel på rettsikkerhet for idrettsutøvere.

Erik Tysse er uskyldig

TYSSE-SAKEN

Tore Skotland, dr.philos. i biokjemi ved UiB, Helge Oftebro, dr.med., tidl. faglig leder av dopingseksjonen ved Aker sykehus, Bjarne Østerud, professor i biokjemi ved UiTø

Vi var sakkyndige i rettsforhandlingene mot kappgjengeren Erik Tysse som har vært mye omtalt i mediene. Tysse er nå dømt til to års utestengelse av Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Vi bestrider på det sterkeste konklusjonen til dopinglaboratoriet i Roma og Paris, som støttes av dopinglaboratoriet i Oslo. De har ikke fremlagt bevis for at det er CERA i Tysse urin. Det er utelukkende disse konklusjonene som har medført at Tysse nå er uskyldig dømt. Vi er klare i vår konklusjon: Urinprøven til Tysse inneholder ikke spor av dopingmiddelet CERA som han er dømt for å ha brukt.

Vi ønsker en dopingfri idrett og streng straff for utøvere, ledere og trenere som bryter med «fair play»-regler. På den annen side: Totalt fravær av kvalitet i analysearbeid og tolkning av resultater hos WADA-akkrediterte laboratorier (World Anti Doping Agency) har dessverre gitt oss som fagfolk innsikt i en skremmende mangel på rettsikkerhet for idrettsutøvere. Det ønsker vi å gjøre alle oppmerksom på.

Prøvene er dårlig lagret

Dopinglaboratoriets analyser viser at Tysse urin inneholder forskjellig mengde av hans egne hormoner (EPO). Det viser resultatet av samtlige analyser dopinglaboratoriet har utført etter den første analysen av A-prøven. Alle laboratorier skal ha strenge rutiner for oppbevaring av prøver. Både laboratoriene og Domsutvalget fremholder at prøvene er forskriftsmessig lagret, men funnet av ulike hormonnengder beviser det motsatte.

Slike prøver skal ikke analyseres videre. Samtidig som analysedata påviser at urinen inneholder færre av hans egne hormoner (EPO) etter «forskriftsmessig» lagring i bare to dager, påviser de at båndene som laboratoriet tolker som nærvær av CERA er blitt mer intense. Dopinglaboratoriets data tyder altså på at det de senere «påviser» som CERA dannes fra EPO under lagring! Dersom de hadde analysert en blodprøve, ville de konkludert med at det ikke var spor av CERA!

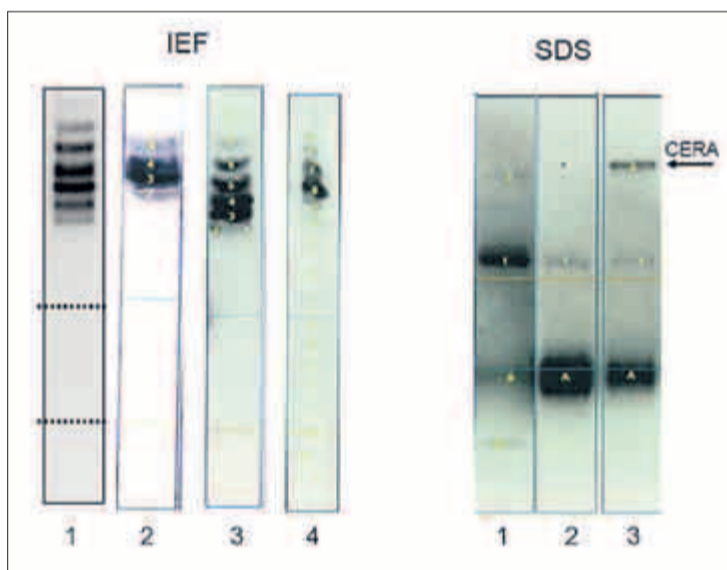
Alarmen burde gått

WADA har gitt ut en mengde dokumenter som forteller hvilke analyser som skal utføres og hvordan data skal være for at de skal kunne konkludere med at en dopingprøve er positiv. I WADAs kontrollprosedyrer

FAIR PLAY? Det dårlige analysearbeidet som er gjort av Erik Tysse (bildet) urin burde være til skrekk og advarsel for alle ærlige og hardt satsende idrettsutøvere verden over, som stoler på antidopingarbeidet.

ARKIVFOTO: ROAR CHRISTIANSEN

TIL VENSTRE: IEF-metoden er benyttet for disse fire gelbildene. Metoden sorterer proteiner ut fra deres ladning. 1: Den første søylen viser rent standard CERA i gelen, her med fire klare bånd og to svakere, som vist i WADA-dokumentet. Søyler 2 og 3 skal vise rent CERA til sammenligning med urinprøven.: Den viser en klump av CERA-standard i A-prøve og skulle vært forkastet. Søyler 3 og 4: CERA-standard i B-prøven som kontrollprosedyre (det eneste av fem forsøk der en kan se fire omtrent like sterke bånd ved analyse av rent CERA). 4: Tysse B-prøve viser bånd i det samme område, men et annet mønster og en annen plassering.

TIL HØYRE: SDS-metoden er benyttet til disse tre gelbildene. I SDS-metoden sorteres proteiner etter størrelse. 1: Tysse B-prøve. 2: Standard dopingfri urin. 3: Som i nr. 2, men tilsatt CERA. CERA avmerket med pil.

for IEF-metoden vil et fingeravtrykkende mønster vise at CERA er til stede. For å kvalitets-sikre laboratorieundersøkelser

er en sammenligning med en kjent standard med kjent innhold av CERA nødvendig.

I fire av fem tilfeller klarte ikke laboratoriet en gang å påvise dette fingeravtrykket av standarden. Her burde alarmen gått for alle verdens laboratorier og alle med evnen til å se og lese. Med denne erkjennelsen fremholder sjefen for laboratoriet i Roma å «se» noe som han mener er «mistenkkelig» og sier i samme åndedrag at de «ikke kan være 100 % sikre på at det er CERA».

Selv om resultatet ikke er i tråd med den definisjonen WADA-dokumentet gir av en positiv prøve, konkluderer ansvarlig for laboratoriet i Roma, deretter laboratoriet i Paris, med bifall fra

Norge, med at prøven er positiv. Vi fremholder at laboratorieresultatet verken er positivt eller i tråd med WADAs egen definisjon for positiv prøve.

Elenlig analysekvalitet

Ansvarlige for WADA-akkrediterte laboratorier leverer en uttalelse på grunnlag av en analysekvalitet, som professor Kristian Prydz i biokjemi ved Universitetet i Oslo karakteriserte slik: «dersom en student hadde produsert slike data ville vedkommende fått beskjed om å gjenta analysene». Men analysen teller som fellende bevis for en idrettsutøver.

Det burde være til skrekk og advarsel for alle ærlige og hardt satsende idrettsutøvere verden over, som stoler på antidopingarbeidet og med glede leverer sine kroppsvæsker til et arbeid som de er fortalt er kvalitetssikret og der de tror rettsikkerheten er god.

Uskylden er bekreftet

WADA-dokumentet nevner mulig-

fakta

dopingmidler og -prøver

■ EPO, eller erythropoietin, er et hormon som produseres naturlig i kroppen. Stoffet er også kunstig fremstilt (1989), og er kalt «Første generasjons EPO».

■ CERA (Continuous erythropoietin receptor activator) er tredje generasjons EPO. Formålet med stoffet er å øke kroppens egen produksjon av røde blodlegemer samtidig som produktet har lengre halveringstid (levetid i kroppen). Dette gjør det mindre sannsynlig som dopingmiddel etter at det ble testmetoder for å påvise det.

■ CERA brukes også som doping og står på det internasjonale antidopingsekskretet WADAs liste over forbudte stoffer. Stoffet har vært vanskelig å spore, men siden 2008 har en rekke utøvere fra utholdningsidretter testet positivt.

■ Urinprøven sportsutøverne avgir etter konkurransen blir delt i to. Den ene kalles A-prøve, den andre B-prøve, det er en ekstra kontrollprøve.

■ A- og B-prøvene er alltid like.

heten for å ta i bruk en alternativ metode (SDS- elektroforese) dersom det er usikkerhet om tolking av prøven. En slik analyse av Tysse urin er utført av Roma-laboratoriet viser heller ingen bånd som samsvarer med CERA. Dersom dopinglaboratoriets konklusjon fra IEF-metoden hadde vært korrekt, måtte all farge på SDS-gelen av Tysse prøve vist seg som et bånd der CERA vises på figuren til høyre, merket med pil. De dømmende organer har fullstendig oversett denne argumentasjonen.

Hva er det som har skapt båndene dopinglaboratoriet tolker som CERA? Her finnes det flere muligheter, og plasshensyn tillater oss ikke å gå i detalj om dette. Det er ikke Tysse ansvar å forklare et analysebilde som ikke viser CERA. Mest sannsynlig er ustabiliteten i urinen forårsaket av jernsprøyten tre dager før konkurransen kombinert med sterk proteinuri (dvs. store mengder protein i urinen). I dommens premisser står det at «Domsutvalget ser ikke at de teorier som her er fremsatt avdekker avgjørende feil ved de analyser de to dopinglaboratoriene har gjort». Om våre spekulasjoner er riktige eller gale er uvesentlig for dopingsaken. Det viktige er at analysedata viser at det ikke er CERA i Tysse urin.

Veien videre

Til tross for all vår kritikk av elendige analysedata, ustabile urinprøver og dopinglaboratoriens feiltolkning av de data som fremskaffes, er heldigvis analysene gode nok til å vise at Tysse urin ikke inneholder CERA. Det er mange i Norge som til daglig arbeider med de metodene som benyttes til dopingtesting av CERA.

Ut fra den første dommen synes det som det trengs mer enn to biokjemikere for å overbevise retten om at tre dopinglaboratorier tar feil. Vi håper at mange med erfaring i disse metodene vil bidra i en aksjon for å hindre «justismord» av Tysse. Vi håper derfor at fagmiljøene inviterer oss til å vise de faktiske data slik at dere alle kan se hvor opplagt denne saken er.